

Godelieve Laureys

Språkkontakt och kulturmöte

— Ett återkommande, men ständigt nytt tema

Skandinavistdagarna i det nederländska språkområdet bygger numera på en förhållandevis lång tradition. De daterar sig tillbaka till år 1980. Sammankomsterna började som ett samarbetsprojekt mellan institutionerna för skandinavistik i Nederländerna och Flandern och hade redan från början ett dubbelt syfte. De var först och främst att betrakta som ett koncentrerat föreläsningstillfälle med gästföreläsare från alla de nordiska länderna. Dessutom utgjorde mötena en samlingspunkt för alla som forskar, undervisar och studerar de skandinaviska språken och den skandinaviska litteraturen i Nederländerna och Flandern. De utgjorde därutöver ett tillfälle för personer med intresse för detta forskningsområde utanför universiteten att få en kvalificerad kontakt med aktuell skandinavistik.

Konceptet har utvecklats över tid. På 1980-talet tedde sig dessa sammankomster som en årets höjdpunkt för våra respektive institutioner. Numera har mobilitetsmöjligheterna utvidgats betydligt för både forskare och studenter på alla nivåer. Vi har många tillfällen att mötas inbördes och även avståndet till Norden har blivit mindre. Talrika exempel på detta kan radas upp. Inom ramen för EU:s utbytesprogram *Erasmus/Socrates* tillbringas för närvarande drygt en fjärdedel av alla våra studenter en termin eller ett helt läsår vid ett nordiskt universitet och dessutom kan vi regelbundet inbjuda gästföreläsare från våra partneruniversitet. Även på forskningssidan har samarbetet med nordiska institutioner inom och utanför Norden utökats och konsoliderats. Samarbetet på utbildningssidan våra institutioner emellan har

också fått nya former och fastare ramar. Inför bachelor/master-reformen äger överläggningar rum mellan våra fakulteter för att intensivera samarbetet som ett led i den europeiska utbildningshemmamarknaden. Groningen och Gent har dessutom redan nu institutionaliserade gästprofessorer. Sammanfattningsvis kan vi säga att kontaktytorna mellan alla som ägnar sig åt skandinavistik har utvidgats avsevärt.

Vi kan samtidigt konstatera att kvalitetskraven på våra sammankomster gradvis har höjts. Vi siktar mot att publicera kvalificerade artiklar som nedslag av våra möten. Balansgången mellan vetenskapligt ansvar och allvar å ena sidan och dessa mötenas sociala sidor – deras ”trivselfunktion” kanske vi till och med kan säga – å andra sidan är en grannlaga sak. Våra möten både befrämjar vetenskaplig och personlig interaktion och stimulerar ett spontant och naturligt samarbete och bidrar således till att vi bildar ett nätverk.

Temat för Skandinavistdagarna 2002, som avhölls vid Gents universitet den 18-19 april var ”Språkkontakt och kulturmöte”. Detta tema, som rymmer många olika aspekter, har under konferensen belysts från fyra olika håll. Varje deltema introducerades i en övergripande föreläsning av en särskilt inbjuden talare. Sedan utbyggdes temat i anföranden som behandlade egen verksamhet eller pågående forskning.

Det första deltemat var ”Institutionellt kultursamarbete”. **Kristi Brydevoll**, NORLA:s ankarkvinna, belyste i sin föreläsning de nordiska ländernas långa erfarenhet av ett framgångsrikt system för kulturfrämjande och internationellt utbyte och informerade oss särskilt om den norska modellen för kulturexport. **Lone Leth Larsen**, föreståndare för det Danske Kulturinstitut i Bryssel berättade om sina satsningar och strategier i det konkreta kulturarbetet inom BENELUX. Hon betonade hur svårt och samtidigt hur viktigt det är med bilateralt kulturutbyte i

ett läge där många kulturella evenemang från början är internationella och fokuserar europeisk kultur. **Irma Hjelt**, direktören för det finska kulturinstitutet i Antwerpen, skildrade på ett mycket personligt sätt erfarenheter med språkkontakt och kulturmöte utifrån sin egen finska och finlandssvenska bakgrund.

Det andra deltemat - ”Litterära förbindelser” – introducerades av **Eva Karin Josefsson**, professor i fransk litteratur vid Stockholms universitet och svensk specialist på den franskspråkiga belgiska litteraturen. Hon invigade oss i transnationell litteraturreception. De andra föreläsarna, **Anders Bay** (Groningen, sedermera Amsterdam) och **Petra Broomans** (Groningen, gästprofessor Gent) fokuserade det stora intresset för den nordiska litteraturen i Nederländerna och Belgien. Sedan 1800-talets andra hälft har det ständigt funnits ett intresse för denna litteratur, även om fokus har förskjutits. Det visades att urvalet av översatt litteratur också på ett avslöjande sätt kan spegla det mottagande landets eget kulturklimat.

Inom det tredje deltemat - ”Kontrastiv språkbeskrivning” – introducerade **Lars Olof Delsing** från Lunds universitet en modell för hur strategier för interskandinavisk språkförståelse skulle kunna tillämpas på intergermansk språkförståelse. Andra talare sällade sig till honom med föreläsningar om pågående kontrastiv språkforskning: **Gudrun Rawoens** från Gents universitet rapporterade om sin undersökning om kausativa verb i svenskan och nederländskan och presenterade sin korpusanalys. **Maritta Moio** visade hur ordböcker kan bygga broar mellan språk och redogjorde för redaktionsprinciperna och användningen av lexikala databaser inom ramen för det nederländsk-finsk/finsk-nederländska ordboksprojekt, som just hade påbörjats vid institutionen i Gent.

Det fjärde och avslutande deltemat var ägnat åt den grundläggande formen för förmedling av språkliga budskap

kulturer emellan: - ”Översättning”. **Pirjo Kukkonen**, professor i översättningsvetenskap vid Helsingfors universitet, stod för det inledande föredraget och i sitt anförande klargjorde hon att översättning inte bara är ”omkodning” av ett språkligt budskap, utan också innebär tolkning och förmedling av de kulturella särdragen bakom texten. **Isabelle Desmidt** (FWO, Gent) belyste i sitt föredrag översättarens roll i den interkulturella kommunikationsprocessen och översättarens dubbla kulturtillhörighet, som kan vara både en resurs och en fälla. Hon anknöt därmed till normbegreppet i översättningsvetenskapen. **Paula Stevens** (Groningen) och **Annelies van Hees** (Amsterdam) tog båda sin utgångspunkt i sin praktiska erfarenhet som översättare och illustrerade översättningsprocessen med konkreta exempel på fallgropar och lösningar.

Vi fick också tillfälle att lyssna på den danska författaren Carsten Jensen, vars författarskap är präglad av transnationella erfarenheter och som således på ett enastående sätt anknöt till konferensens tema. Hans gripande berättelse om en resa i det krigshärjade Afghanistan och hans möte med den lokala kulturen värdsattes enormt av alla deltagare.

Det var en stor glädje för oss i Gent att se att Skandinavistdagarna ännu en gång rönt ett så stort intresse. Konferensen utgjorde ett värdefullt tillskott till skandinavisternas verksamhet i vårt språkområde. Vi uppskattade både det finansiella stöd och den uppbackning vi fått från de nordiska ambassaderna och är tacksamma för det genuina intresse som visats för vår verksamhet.

Godelieve Laureys
Universiteit Gent